IDUN

PRAKTISK VECKOTIDNING FÖR KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebolag.

N:r 21 (492). Fredagen den 28 maj 1897. 10:de årg.

Prenumerationspris pr år:	Byrå:	Redaktör och utgivare:	Utgifningstid:	Annonspris:
Idun ensam ..... kr. 5: —	Klara södra kyrkog. 16, 1 tr.	FRITHIOF HELLBERG.	hvarje fredag.	35 öre pr nonpareillerad.
Iduns Modet., fjortondagsuppl. » 5: —	Öppen kl. 10—5.	Träffas säkrast kl. 2—3.	Lösnummerpris 15 öre	För »Platssökande» o. »Lediga platser»
Iduns Modet., månadsuppl. ..... » 3: —	Allm. telef. 6147. Rikstelef. 1646.	Redaktionssekr.: *J. Nordling.*	(lösn:r endast för kompletteringar.)	25 öre för hvarje påbörjadt tiotal stafv.
Barngarderoben ..... » 3: —				Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.

Aurore Ingelotz.

Det är ett gammalt kändt axiom, att intet i så hög grad som *personligheten* förmår trycka sin prägel, vare sig till godt eller ondt, på saker eller förhållanden. En skola, en förening, ett bolag, eller hvad det nu må vara för kollektiv som frågan gäller, blir alltid karaktärslöst, får aldrig lif eller bestämda konturer, med mindre det individuellas kraft gör sig gällande, det vill säga, att en personlighet höjer sig så öfver de andra, att hon med sin naturs egendomligheter förmår behärska det hela.

Sanningen af detta axiom framhålles med skärpa för den som gör ett besök, kortare eller längre, på det stora hotellet ute vid Saltsjöbaden. Icke många minuter har man varit där, förrän man undrande frågar sig själf: hvad är det som gör detta hotell så olikt alla andra — hvarifrån kommer denna trefnad, denna nobless, som i de minsta detaljer hvilar äfver allt, denna stämning af *hem*, som genast slår emot den besökande?

Svaret är lätt gifvet af den, som är invigd i hotellets förhållanden: det är en fint bildad, intelligent kvinna, som är husmoder på stället, och det är hon, som ger det dess prägel af trefnad och elegans.

Då Saltsjöbadens hotell för fem år sedan grundades, var det naturligtvis icke brist på sökande till husmodersplatsen därstädes. Ingen af dessa sökande blef emellertid antagen; banktirektör Knut Wallenberg, som var spiritus rector i företaget, hade redan gjort sitt val, och det har visat sig, att det var en finkänslig slagruta som vägledde honom, då han anmodade fröken Aurore Ingelotz, en gammal vän till hans familj, att bli hotellets föreståndarinna. Fröken Ingelotz öfvervägde länge, innan hon antog detta svåra och ansvarsfulla uppdrag, men hon har sedan aldrig ångrat det beslut hon fattade.

Aurore Ingelotz är yngsta dottern till öfverstelöjtnanten Berndt Ludv. Reinh. Ingelotz och hans maka Hilda Cecilia Klingspor. Både på fädernet och mödernet härstammar fröken Ingelotz från gamla förnäma adelssläkter, af hvilka de manliga medlemmarne, enligt förgångna tiders sed, mest ägnat sig åt adelns favorityrke, krigstjänsten.

Hvad de kvinnliga medlemmarne beträffar, förmodar jag att deras tid upptogs på samma sätt som öfriga adelsdamers det vill säga med att sköta hem och barn, visthus och förrådskammare, sömma sina dräkter till hoffesterna, ibland syssla med politiska frågor o. s. v. Säkerligen hade fröken Ingelotz stammödrar blifvit mycket förvånade, om någon sagt dem, att en af deras kvinnliga ättlingar skulle komma att bli hotellföreståndarinna, *utan* att hon därigenom förlorade något i anseende och värdighet. Så ha tiderna förändrats till det bättre; ingen Metta Lillie — den högvälborna fröken i Ellen Fries' »Ur svenska adeln

Hur föga aktar man kamp och strid
Och dårars hån och en tacklös tid
Och nätter af tvifvel och vaka,

Då allt hvad skönast man tänkt och känt,
Som blott till hälften blef sagdt på pränt,
En tår **helt** speglar tillbaka!

Carl Snoilsky.

familjelif» — behöfver numera förnöta sin kraft och intelligens på dagboksanteckningar öfver hurudana florshufvor »syster Ulrika köpte i Skara», hurudana regarnsstrumpor hon fick af sin »käraste bror», då denne kom hem från Stockholm, hur många alnar tyg, som gick i hennes svarta robe, o. s. v.

Då fröken Ingelotz' far år 1865 afled, var det icke allenast en älskad make och far som bortrycktes, utan äfven familjens ekonomiska stöd. Aurore som då icke var mera än 13 år, kom till den välbekanta Zanderska pensionen, där hennes uppfostran bekostades af numera aflidne grosshandlare James Dickson, hvars ädla personlighet fröken Ingelotz ännu bevarar i ett varmt och tacksamt minne.

»Aldrig,» — säger hon — »kändes det tyngande att taga emot hans hjälp. Han gaf på ett så finkänsligt sätt, att det nästan föreföll som om han tyckt sig böra känna minst lika mycket glädje och tacksamhet öfver att kunna gifva, som föremålet för hans frikostighet öfver att få emottaga.»

Då fröken Ingelotz genomgått pensionen, kvarstannade hon där tre år som lärarinna; så tog hon under någon tid plats som guvernant i en enskild familj, men ömsesidig tillgifvenhet drog henne ånyo tillbaka till fröknarna Zander, hos hvilka hon sedan kvarstannade i tolf år, skötte skolans ekonomi, undervisade i räkning och handarbete m. m. Under denna tid blef hon bekant med bankdirektör Wallenbergs; två af döttrarna ur denna familj voro nämligen elever i Zanderska skolan, och fröken Ingelotz var ofta bjuden till deras gästfria hem i Stockholm.

År 1889 lämnade emellertid fröken Ingelotz Zanders kapensionen, för att i Vadstena grunda ett eget litet hem och öfvertaga en spetsaffär. Här verkade hon mycket för spetsknypplingens höjande genom att komponera nya konstrika mönster, särskildt i *parament**-stil.

Efter ett af dessa mönster utfördes en spets, som skickades till S:t Birgittas kapell i Rom, och som vann mycket bifall af sakunnige.

Fröken Ingelotz' vistelse i Vadstena blef dock icke lång; redan 1892 var det på bankdirektör Wallenbergs anmodan hon öfvertog värdinneskapet på Grand Hotel Saltsjöbaden.

Att hon var detta uppdrag vuxen visade sig snart: hotellet har under hennes vård utvecklats till något enastående i ordning och hemtrefnad, elegans och komfort.

Man känner att en klok husmoders öga, utan att ängsligt förlora sig i hvarje detalj, dock vakande hvilar däröfver, man märker öfverallt spåren af en bildad kvinnas administration, antingen man går igenom de praktfulla salongerna, alltid smyckade med friska doftande blommor, den smakfulla, i hvitt och guld hållna matsalen, det luftiga musikrummet, beläget så långt från sofrummen, att dit icke kan tränga en ton från de musicerande — eller man gör en rond genom köksdepartementet, med

* Parament = kyrkliga textila föremål.

dess otaliga skafferier, kaffekök, diskrum, serveringsrum, vinskänk, etc. etc., allt inredt på det mest praktiska sätt och allt prägladt af en utsökt ordning.

Ett synnerligen angenämt intryck får man äfven af hotellets tjänstepersonal, som med undantag af portiern utgöres endast af kvinnliga uppasserskor, alla iklädda ljusa bomullsklädningar och små hvita mössor och mera lika tjänarinnor i ett fint privathus än uppasserskor på ett hotell.

I sin ansvarsfulla och maktpåliggande verksamhet — som ju icke blott har en praktisk och estetisk, utan äfven en moralisk sida — understödjes fröken Ingelotz af en syster, som ett par år efter hotellets grundläggande öfvertog vården af linneskåpet och skötseln af hotellets blommor. Men förutom denna ordinarie uppgift har hon äfven en annan, långt viktigare: själf en lefvande kristen, önskar hon innerligt att få vara de unga tjänsteflickorna till stöd och ledning i andligt afseende; när hon kan, samlar hon dem omkring sig till gemensamma bönestunder, och kommer någon i andlig nöd eller bekymmer, så vet denna, till hvem hon skall gå för att finna deltagande. Det är icke för mycket att säga, att detta stilla tysta inflytande lämnat välsignelserika spår efter sig.

För stockholmsborna har Saltsjöbaden under årens lopp, såväl vinter som sommar, blifvit en kär tillflyktsort, dit de älska att fly från stadens buller och oro för att njuta af den härliga luften och den förunderliga stillhet och hvila, som karaktärsera stället, synnerligen om vintern, då mer än en nervpatient kommit styrkt och uppmuntrad därifrån.

Redan då man träder in i den två våningar höga vestibulen med dess lifliga, anslående freskomålningar, dess stora öppna spis, dess doftande rosor och hyacinter, dess praktfulla gröna växter, är det som om man möttes af en stämning af harmoni och lugn.

Och slår man sig ned på någon af hotellets många balkonger eller verandor eller på sandplanen framför fasaden och ser utåt den blånande fjärden, ser den i stilla sommardagar, då vikarne slumra mellan gröna holmar och skär, ser den en afton, då månskenet glittrar på böljorna, som sakta skvalpa mot stenläggningen vid stranden, eller en vinterdag, då en klar isspegel utbreder sig framför hotellets fönster och rimfrosten glittrar i morgonsolens sken, — då är Saltsjöbaden — både utom- och inomhus — en dröm af fägring och glädje, en dröm som länge stannar kvar i tankarne, likt ett soligt minne, till hvilket man gärna återkommer.

Någon har sagt om Saltsjöbadens hotell, att det för den besökande kännes som om endast goda andar bodde härute. Jag tror att denna förnimmelse är alldeles riktig; men jag tror *icke* att dessa goda andefläktar, som kringsväfva de besökande, komma från några öfverjordiska väsen, utan från tvänne varmhjärtade, gudfruktiga kvinnor, Aurore Ingelotz och hennes syster.

Mathilda Roos.

I blomstergården.

Jag gick i morgonens gryning
att se på mitt blomsterland,
en blomma ville jag bryta
med öm och moderlig hand.

Ack hvilken skulle jag välja? —
I tvekan stod jag försänkt. —
De voro alla så sköna
med kalk än af dagg bestänkt.

Först sökte mitt öga rosen,
som, strålande, purpurröd,
en dikt mig tycktes förtälja
om kärlek i lust och nöd.

Så fängslades jag af liljan,
på stängeln behagfullt böjd,
hon hade budskap att bära
om vänskapens stilla fröjd.

Betänksam stod jag i valet —
jag älskade båda två —
då plötsligt min blick blef riktad
på blyga violen, blå.

Hon talte till mig, den späda,
så sakta, i drömmeri,
om hvad hon hade att skänka:
förstående, ***sympati.***

Då tänkte jag: kärlekens lycka
förbleknar fort eller sent,
och misstro kan skilja hjärtan,
som vänskap en gång förent;

men det, att en själ få möta
som känner med min, ***förstår,***
är att förnimma en aning
om glädje, som ej förgår.

Så bröt jag den blå violen
och fäste invid mitt bröst.
Må där du dofta, o blomma,
till lefnadens sena höst!

Charlotte Lindholm.

Kvinnofrågorna vid 1897 års riksdag.

En af de vackraste handlingarna af 1897 års riksdag är dess beslut att bereda bättre lönevillkor åt småskolans lärarepersonal, hvilken väl till större delen består af lärarinnor. Dessa lärarinnor, hvilka i småskolan ha sig ålagdt det dryga och ansvarsfulla arbetet att lägga den grund, hvarpå hela

vår folkbildning hvilar, hafva hittills nödgats lefva i mycket ogynnsamma ekonomiska förhållanden. Församlingarna ha enligt gällande författningar icke varit skyldiga att ersätta lärarinnornas mödosamma arbete med mera än 200, högst 250 kr. om året. Väl är det sant, att flere församlingar frivilligt beviljat något högre löner och äfven lämnat en del naturaförmåner såsom husrum och vedbrand, men detta har långt ifrån varit regel och för öfrigt som sagdt beroende på godtycke. Många af lärarinnorna, som ju dock med uppoffring af tid och penningar måst samvetsgrant utbilda sig för sitt kall, ha det oaktadt lönats sämre än den kroppsarbetande kvinnan.

Detta missförhållande har i år beaktats och rättats af riksdagen. Lönen för småskolelärarinna skall hädanefter utgöra för 8 månaders undervisning minst 300 kr., och efter tio års oförvitlig tjänstgöring tillkommer ett ålderstillägg af 50 kr. om året. Därjämte skall lärarinnan af skoldistriktet förses med tjänlig bostad och nödig vedbrand eller ock i ersättning härför erhålla minst 50 kr. om året.

Genom denna lönereform torde de tusentals kvinnor, hvilka nu landet rundt med nit och omsorg inplanta de första elementen af vetande och dygd hos samhällets yngste telningar, kunna med mera tillförsikt skåda framtiden till mötes. Väl är lönen för deras viktiga och mödosamma arbete ännu ringa nog, men våra kvinnor äro nu en gång för alla vana att många gånger vända på slanten, innan de gifva ut den. Man torde därför kunna hoppas att de bättre lönevillkor, som nu beredts småskolans lärarinnor, skola för dem ej allenast räcka till att bestrida de nödvändigaste lefnadskostnaderna, utan äfven göra det möjligt att för ålderns dagar spara något och därigenom erhålla ett väl behöfligt tillskott till det ringa åldersunderstöd af 150 kr., hvartill de äro berättigade.

I fråga om lärarinnas pensionsrätt har riksdagen vidtagit den lilla reformen, att ordinarie lärarinna med adjunkts tjänstgöring vid folkskollärarinneseminarium hädanefter skall åtnjuta samma pensionsrätt som ordinarie ämneslärare vid rikets allmänna läroverk.

En annan kvinnlig tjänsteklass, som berörts af en i år af riksdagen vidtagen lönereglering, är de kvinnliga kontorsskrifvarnas och kontorsbiträdenas vid statens järnvägar. Tyvärr ger denna icke anledning till odelad belåtenhet. Hvad som vunnits är, att dessa platser numera skola tillsättas genom konstitutorial, d. v. s. att tjänsteinnehafvaren icke kan afskedas före uppnådd pensionsålder, såvida han ej begår tjänstefel, samt att lönerna äro fastställda i stat och ej längre beroende af godtycke. Däremot sattes maximiarvodena så lågt, att de i vissa fall understiga hvad som hittills faktiskt tillämpats. Då emellertid dessa högre arvoden väl endast kommit några få till godo, torde reformen i sin helhet ändock vara till gagn. Vid centralförvaltningen utgår hädanefter lönen för kvinnlig kontorsskrifvare med lägst 900 och högst 1,500 kr., samt vid distrikten med respektive 840 och 1,080 kr. De kvinnliga kontorsbiträdena ha såväl vid centralförvaltningen som distrikten lägst 540 och högst 840 kr.

De vid 3:dje klassens telegrafstationer anställda kvinnliga föreståndarinnorna ha genom rikstelefonens införande erhållit betydligt ökadt och framförallt mera ansträngande, enerverande arbete. Särskildt betungande för dem är skyldigheten att utan godtgörelse midt i natten befordra telefonbud till abonnenterna. Härigenom har å många ställen nästan all möjlighet till hvila efter dagens arbete blifvit dem förmenad. En annan olägenhet är, att dessa telegrafister, som å landet aflönas med fri bostad och vedbrand, kunna utan vidare flyttas till biträden vid andra klassens stationer, hvarest de gå miste om dessa förmåner. Dessa missförhållanden framdrogos i riksdagen af hr Karl Staaff till finansministerns beaktande. Då telegrafverkets högste chef sålunda fått sin uppmärksamhet riktad på dessa förhållanden, må man kunna hoppas på snar rättelse.

Äfven vid årets riksdag har barnmorskornas aflöning varit på tal. Det gällde denna gång dock ej barnmorskornas personliga lön, utan afsåg motionen i ärendet att staten skulle lämna bidrag till inom kommuner anställda examinerade barnmorskors aflöning. Som det nu är ställdt hindras nämligen många kommuner af fattigdom att anställa tillräckligt antal barnmorskor, och uppstå genom denna brist ofta, särskildt för de fattiga, kännbara olägenheter och lidanden. Nära 250 kommuner på landsbygden äro helt och hållet i saknad af i deras tjänst anställda barnmorskor, och statistiken visar, att på landsbygden hade ännu så sent som 1894 ej ens tre fjärdedelar af barnaföderskorna haft tillgång till examineradt biträde. Betydelsen häraf inses lätt, då statistiken tillika upplyser, att antalet dödsfall efter förlossningar står i direkt proportion till antalet barnaföderskor, som varit i fullständig saknad af sakkunnigt biträde.

Motionären, hr Jansson i Djursätra, ville nu att staten genom bidrag till aflöningen skulle möjliggöra anställandet af flere barnmorskor. Tyvärr lyckades han icke vinna riksdagens bifall härtill, enär landtmännen voro rädda för att statsbidrag till aflöningen skulle i sinom tid leda till statspensionering af barnmorskorna. Dock uttalades inom riksdagen så stora sympatier för denna fråga, att det säkerligen icke torde dröja länge, innan den ånyo väckes och erhåller en lösning, som gifver barnaföderskorna säkerhet att njuta tillbörlig vård och skötsel.

Sparsamhet med statens medel är en dygd, som Andra kammarens landtmannaparti i regeln och med rätta vinnlägger sig om att utöfva. Ledsamt nog slår denna sparsamhet ofta öfver till gnideri, då det gäller en förtjänt statstjänares rätt att i ålderns dagar njuta frukterna af sitt plikttrogna värf i statens tjänst. Det är högeligen att beklaga, att en om det allmänna så förtjänt kvinna som fru Lea Ahlborn skulle i år få lida för denna missriktade sparsamhet. Regeringen hade, då fru Ahlborn nu efter 44-årig tjänstetid som gravör vid k. myntverket önskade afgå från denna befattning, hvilken ej inbringat henne någon förmögenhet, föreslagit att hon skulle erhålla en årlig statspension af 2,700 kr., men Riksdagens majoritet nedprutade pensionen till 2,000 kr.

För visso hade fru Ahlborn, hvars stora konstskicklighet gjort henne namnkunnig långt öfver Sveriges gränser, förtjänt en större gärd af erkänsla för sin dugande, plikttrogna och långvariga verksamhet i det allmännas tjänst!

I Stockholm.

Små utställningsfunderingar och litet annat smått och godt.

För Idun af

Lovisa Petterkvist.

Bref I. (Forts.)

»Fast på det hela taget,» tillade jag med en liten suck, »nu kan det då göra detsamma. Den här butikoperan skulle nog inte ha gladt honom så särdeles mycket, antar jag. Ned åt Skeppsholmen, kusk!»

Så vek vi af nedåt Skeppsholmen. Jag riktigt drack Stockholmsskönhet, med hufvudet vändt mot söder hela tiden.

»Det här blir dyrt,» sa Ruffen.

Tänk, hur *söt* han skulle ha varit, om han haft *taxametern* att titta på! Högt sa jag »ljuft»:

»Vi åker ju på så fort vi hinner, gubben lilla.»

Nu drog herr Lycko fram och stirrade på en stor silfverrofva med en massa berlocker (nog hans farfars).

»O, så tanklös jag kan vara,» sa jag. »Kusk, kör *genast* till första adressen,»

(Kusken hade redan adresserna.)

»Ptro — ptro, ptrrooo!» skrek kusin Johan bakom oss.

»Hvad är det om?» ropade Ruffen.

»Bry dig inte om det,» sa jag hastigt. »Det är naturligtvis bara något galet. Kör kusk!»

Litet senare stannade vi vid ett ganska snyggt hus vid Artillerigatan, fast beläget *mycket* långt bort.

Rummen var små, men rätt snygga, det kan jag icke neka till, men värdinnan gjorde intryck af smuts-elegans och såg *snål* ut.

Hon gick omkring och skramlade med en stor nyckelknippa, som om hon velat sätta oss under lås och bom *genast* och på vatten och bröd *sedan* — om hon bara kommit åt.

»Åtta kronor om dagen för hvardera af rummen, utom uppassning! Hennes jungfru hade nämligen betingat sig 15 kronor extra i månaden, om hon skulle stanna kvar, och — —»

»Det tycker jag visst *inte* hon bör göra, åtminstone inte för *vår* skull,» afbröt jag. »Eller hur, Gustaf?»

Gustaf knäppte igen rocken, det var hans enda svar. Nu bar det i väg ändå djupare in på Östermalm.

Kusken krokade och krokade. Till sist stannade han på en gata med en utsiktsglimta öfver Saltsjön.

Trapporna i det gammalmodiga huset var smala, förstugorna små, rena och hvitlimmade. På »vår» dörr hängde en klocksträng, som bra mycket liknade hopflätade kattsvansar.

När vi ringde, öppnades dörren ungefär en half aln af en herre i skjortärmarna och med svångrem kring lifvet.

»Hvad är det om?» röt han,

Herr Lycko steg fram och såg stadigt på karlen bakom sin guldknapp.

(Det var fullkomligt imposangt!)

»Rum,» sa' han lakoniskt.

Herrn i springan och herrn utanför springan riktigt duellerade med ögonen; så puttrade 'karlen' något och kastade loss en liten kedja ifrån låset.

»Stig in,» sa han buttert.

Fullkomligt lugn, trängde herr Lycko sig in bakom mig, trots att karlen bjöd till att klämma af honom en bit af näsan i dörröppningen i detsamma.

»Ska den där valpen vara med så — —» sa han mulet.

»Visst inte,» inföll jag hastigt, »vi har en ann herre med oss, en som är mycket värre,» höll jag på att säga, fast jag lyckligtvis kom i håg mig i tid.

»Inga barn, inga hundar heller?»

»Är herrn roteman?» frågade jag mildt.

»Hur så?»

»Jo, de lär vara så där — älskvärda, de, har jag hört. Kom Gustaf, så — — —»

»Nej — stanna — det *kan* ju hända — att *herrskapet* passar *mig*. Torka af fötterna — — var så god.»

Vi lydde, men inte herr Lycko. Han öppnade, så döf och oberörd, som om han varit i en helt annan värld, eller åtminstone som om han varit hos en annan värd, dörren till rummet och steg in otorkad.

Kan någon tro det! Rummet var *stort*, med hvälfdt åttkantigt tak och hade ett bredt kristallklart fönster och en den *skönaste* utsikt öfver Djurgårdsbrunnsviken. Flaggor i stället för dörrdraperier och hvarenda vrå var full af de mest egendomliga prydnader.

Inte ett dammkorn någonstans — — — Värden stod bredbent med en kall-pipa i munnen och såg ömse på oss, ömse på rummet.

»Jag tror det duger?» sa han till sist, stolt.

»Det gör det visst,» sa jag förtjust, »jag tror *aldrig* att jag sett något så sött! Men hvem ska passa upp?»

»Jag förstås,» svarade värden lugnt.

»Åh herre Gud!»

»Ja, tror frun kanske jag skall släppa något kvinnfolk hit in? Jag är händig som den smäckraste husa!. Först hade jag bara tänkt ta herrar, men de äro sådana oordentliga krabbor, landtkrabborna. Rör ingenting därborta! (Det var åt Lycko!) Frun ser inte så tuddig ut — och tycks vara rätt *snygg*. Nåå, ska vi slå till för tio om da'n?»

»Ja, men,» sa jag, »när — —»

»*Vill* herrskapet ha rummet, eller vill herrskapet inte?»

»Nej, inte under sådana förhållanden att städningen ska —»

Bom! var dörren igenläst och vi rent ut utfockade.

»En sådan lustig kurre!» skrattade jag.

»Präktig typ,» sa herr Lycko och gjorde ett par anteckningar. (Mån tro han är en sådan där raportör eller krigskorrespondent? De lär ju vara otroligt modiga och härdade!)

Nästa försök var hos en pastorska i svart sidenklädning och hvit mössa, som rullade omkring benen på oss som ett käggelklot, medan talets ström flödade oförtrutet från hennes läppar.

Hennes specialitet var »utfällning». Hvarenda möbel i hennes hus kunde fällas ut till säng: »matbordet med».

Naturligtvis trodde jag nu, att Gustaf när han fick höra hvilka priser det var, skulle ge order om att fara till vår älskade »Prins Oskar», där vi bodde sist, men pytt, gjorde han! I dess ställe sa han: »Tänk hvad de *nu* ska skörta upp en på hotellen!»

»Åh ja, hvad den saken angår,» sa jag, litet bäskt, »så föredrar då åtminstone *jag* bra mycket att bli uppskörtad på ett hotell än att bli det privat, ty på hotellen har man åtminstone kypare till sin disposition!»

Nu sitter jag emellertid i ett riktigt trefligt rum på Kaptensgatan och skrifver.

Strax vi kom inom dörren här, kände jag att här inte var någon 'kapa åt sig'-luft. Jungfrun såg snäll och reel ut, och värdinnan — en öfverstedotter — är jag alldeles kär i. Och så billigt!

Bara 6 kronor om dagen för *båda* rummen *med* uppassning. Möblerna äro gammalmodiga och rara, blommorna är väl vårdade och sol finns det öfverallt.

Vår snälla värdinna har till och med skaffat sig ett par alldeles nya sängar till utställningen — harmonisängar!

»Harmonisängar! Kors gubben,» sa jag, »det passar just för oss det!»

Det enda felet med fröken Alm var att hon hade ett rum *till*, hvilket Ruffen naturligtvis genast tog åt kusin Johan, som gjorde sin entré genom att bära upp sin koffert själf, medan stadsbudet gick bredvid och pustade.

Nu ska jag packa upp, fast det då inte finns mycket att packa upp. Sist vi var här, tyckte Ruffen jag hade dragit för mycket med mig, det har jag försökt hjälpa nu genom att inte ta med mig något alls. Sen ska jag skrifva till barnen, och nu ska jag *bada*.

Ack, hvilka njutningar man har i Stockholm! Jag skulle *så* gärna vilja ta någon i famn. Det skulle kännas som en riktig lättnad! Men Ruffen har gått och rakat sig och herr Lycko — —?

Ja, dels är han ju inte kvar, och så — Nog såg han *utmärkt* hygglig ut, men det är inte alla hyggliga karlar som passar sig att ta i famn! Gud, hvad jag redan saknar Willy, Willy Bogren, så godt som vår son. Vore han bara här så. Men han är borta och gifter sig och är inte ens litteratör längre. Om jag begriper hvar min nya lamaschal kan vara!

Tio minuter senare.

Nu vet jag hvar schalen är! Den är *tappad*, när kusin Johan ropade sitt: »ptroo!» Inte kunde det falla det geniet in att ta upp den själf, tycker nå'n det. Skyller på att kusken inte stannade. Liksom en kusk inte *alltid* stannar, när man säger åt honom! Jag börjar frukta att Johan är den mest utvecklade af hela sin stora lamsläkt! Men jag glömmer allt, när jag lutar mig djupt ut genom fönstret, ty då ser jag något luftigt och ljust sträfva mot skyn.

Det är *bestämdt* utställningen! Vore jag där!

Från våra svenska sjuksköterskor i Athen

erhöll Iduns redaktion häromdagen brefunderrättelser, hvilka helt visst lifligt torde intressera vår läsekrets. En af »Röda korsets» utsända sjuksköterskor, syster *Elin Ahlström*, skrifver nämligen till oss som följer:

Athène den 16 maj 1897.

I största korthet vill jag endast, enligt löfte, underrätta Eder, det vi alla efter 8 dagars tröttande resa lyckligen framkommit och fått arbete vid f. d. ministern Skouzés — eller kanske rättare sagdt madame Skouzés — nybildade ambulans i Ecole politecnic. Vi ha nu där fått ordna arbetet helt och hållet efter svenskt mönster, och i synnerhet gör operationssalen ett svenskt hemvandt intryck, där syster Daug och jag presidera. För öfrigt finnas här två läkare, en grekisk och vår svenske (professor Åkerman), samt ett tiotal »kandidater» utan ringaste aning om antiseptik, än mindre om aseptik, en svensk sjuksköterska förutom oss två, tre danska samt en norsk. Man skulle således nästan kunna kalla detta en helt skandinavisk ambulans!

Patientantalet uppgår till 65 à 70, fastän en del redan utskrifvits såsom friska; dock vänta vi i öfvermorgon en ny sändning sårade, om allt går efter beräkning.

Aldrig går den synen ur mitt minne, när den första svallvågen af krigets spillror mottogs af oss. Vagn efter vagn, bår efter bår, alla fyllda med soldater, dödstrött maktlösa och blödande, ehuru de flesta voro rätt bra förbundna. En del hade brand i sina lemmar, en del fracturer, en en kula i magen, en annan i bröstet o. s. v. Och under allt detta sorgliga en villervalla och ett bråk rundt om de stackars hjälplösa, hvilket kunnat bringa en frisk människa ur fattningen. Huru mycket mera då en sjuk!

Dock sent omsider, kl. 3 f. m., var allt lugnt och alla i sina rena hvita bäddar. Vid allt detta arbete biträdde en del af Athens aristokratiska kvinnovärld på ett sätt så hjärtligt och ömt, att det var riktigt rörande att bevittna.

Ja, det är hjärtevärmande att få erfara all den vänlighet och tillmötesgående, som bevisats oss hvarhälst vi dragit fram, tack vare våra armbindlar med det röda korset. Och detta icke minst ifrån allra högsta ort! Konungen och drottningen, som båda besökt vår ambulans, ha särskildt uttryckt sin belåtenhet med de svenska sköterskorna.

Patienterna äro också så rara och vänliga, fastän vi ej förstå hvarandra. Våra lärospån i det grekiska språket äro obetydliga, men när mimik och teckenspråk å ömse sidor tagas till hjälp, reder det sig dock.

Vår vistelse här är beräknad till ungefär två månader, så vida fientligheterna nu upphöra. — — —

”Hvad jag minns om Kung Oscar.”

Den framställning vi under denna rubrik i n:r 18 af Idun gjorde till vår läsekrets — att vara oss behjälplig vid samlandet till konung Oscars förestående jubileum af en minnes-skatt från hans personliga umgänge med sitt folk — synes glädjande att omtala ha väckt allmänt intresse och bidrag ha redan börjat inflyta. Vi bedja att ännu en gång på det varmaste få lägga denna sak och den nämnda framställningen i n:r 18 på våra läsarinnors hjärtan.

Bland annat skrifver en läsarinna till oss: »Kan ”hvad jag minns om kung Oscar” äfven från den tid han ännu blott var hertig af Östergötland användas som material till Iduns jubileums nummer?»

"Damernas skald."

Uppmanad på det vänligaste af »Iduns» red. att skrifva några rader till mitt porträtt, sänder jag härmed dessa:

Mina damer!

Hvad kvinnan vill — vill redaktionen. Och det är väl närmast Er, mina damer, jag har att tacka för den äran att nu få inleda det manliga porträttgalleriet i Er egen tidning.

Själf kan jag inte finna det annat än som en blodig ironi — detta att sitta här vid mitt skrifbord och hålla tal öfver en mustascherad och oförbätterlig ungkarl som jag själf.

Men talet skall också bli därefter —!

Mitt lif har inte många data.

Att jag föddes någon gång och någonstädes är ju solklart. Och inträffade denna oundvikliga händelse i Gefle den 26 oktober 1858. Men redan 67 flyttade min familj till hufvudstaden, så jag kan ju så godt som sägas vara stockholmsbarn. Man kan åtminstone inte vara mera genuin stockholmare än jag.

Om min ungdom är icke mycket att tala. Jag hade mitt första svärmeri — det där oändligt ljufva, ni vet — skref vers, läste latin och tänkte på scenen, när jag konjugerade *amo*. Ja, min kärlek för teatern gick till och med så långt att jag i närheten af studentexamen slungade boken — det var illa gjordt, inte sant? — för att i stället gå hos fru Tammelin och taga lektioner. Ja, jag aflade till och med en kort visit vid kgl. teatrarnas elevskola och var kamrat med lilla Ellen och långa Helga.

DANIEL FALLSTRÖM.

Så debuterade jag — det är en lustig historia, min debut, men den får vara till en annan gång. Naturligtvis i Horatios roll, och Lindberg spelade då Hamlet i Göteborg. Den eminente konstnären och sceninstruktören uppmanade mig att fortsätta: jag hade min framtid vid scenen gifven, sade han, i starka och känslan tilltalande roller. Men jag gaf alltsammans på båten, jag fann kulisslifvet tomt och flackt, och Sverige fick en medelmåttig skådespelare mindre, men i stället en medelmåttig skriftställare mer.

Jag gick in i Hugo Nisbeths nyutgifna »Figaro», skref skisser och romaner i långa och korta spalter, jag reste till Paris och lefde ett år bland studenterna i Quartier Latin — ett härligt, fritt, obundet, stormande lif à la Murger!

Så kom jag hem, blef krönikör i Aftonbladet under Spilhammar, gaf ut en skönliterär veckotidning, som hette »Puck» — Ni minns den nog inte — och sedan Gud vet allt hvad jag skrifvit. Har något stannat i Ert minne, vore det mig kärt.

Bland det bästa *jag* gömmer som minne för lifvet äro solskensdagarna i Italien 1893, tack vare Svenska Akademiens frikostighet mot en fattig poet, och den sympati, jag i så rikt mått mottagit från »Iduns» läsarinnor. Den har varit stor — ja, allt för stor i förhållande till det lilla jag kunnat gifva. Men så ligger det också i den en vänlig uppfordran att gifva ännu mer. Och jag vill försöka.

Till dess — au revoir!

Er

Daniel Fallström.

Vi svara: ***naturligtvis!*** *Det är visst ej meningen, att dessa erinringar endast skola omfatta konungens regenttid, utan alla minnesblad från hans långa lif, allt ifrån barnaåren och vidare, äro lika välkomna. De böra endast ha* ***den personliga upplefvelsens*** *värdestämpel.*

Redaktionen.

Under signatur.

Skiss af *E—y.*

Solstrålarne dansade i rika knippen in genom de klara fönsterrutorna, dallrade öfver bladväxternas djupa grönska och bröto sig till sist i ljuskronans prismor.

Framme vid fönstret, omgjuten af solskenet, stod Inez Hanner och blickade tankfullt ut i fjärran. Den mjuka morgondräkten af ljusblått ylle föll i smidiga veck omkring hennes höga, smärta gestalt. Det blonda, naturligt lockiga håret glänste i solljuset med en gyllene glans och förlänade det något bleka, uttrycksfulla ansiktet en ungdomlig fägring. Anletsdragen voro oregelbundna; det var endast de djupblå ögonen med deras mörka ögonfransar, som kunde äga anspråk på skönhet.

De smala hvita fingrarna lekte tankspridt med den blåa kordongen. Upp och ned foro de små mjuka bollfransarna, allt under det Inez' tankar ständigt kretsade kring ett och samma föremål. Tänk, om han hade läst, hvad hon skrifvit! Om han förstått, hvem som skrifvit det, oaktadt hon ej satt sin vanliga signatur därunder, utan endast ett litet obetydligt »—z». »Z!» ja, så kunde ju hvem som helst teckna sig. X—Y—Z—, det var ju ett vanligt inkognito, intet annat.

Så oförståndig hon varit, som hela morgonen grufvat sig för denna upptäckt! — Hon log åter friskt och gladt. — Först och främst bruka ju herrar i allmänhet sällan läsa det rent litterära i tidningen, dessutom stod ju detta »under strecket», och sådant anses visst af skapelsens herrar vara något uteslutande fruntimmersaktigt.

Åhnej, — det var ingenting att oroa sig öfver. Hon kunde tryggt börja sitt arbete igen liksom alla andra dagar; den utlofvade biografien måste hon afsluta i dag, hon visste, att det bråskade därmed, och på sista tiden hade hon verkligen varit lat och försumlig, ja, oförlåtligt lat.

En stund flög pennan raskt utefter papperet, men så sjönk den åter ned. — Hvad var det hon skrifvit på ett ställe i skizzen? »Hon *visste*, att han älskade henne,» — ja, men hon visste också, att i verkligheten skulle de båda småningom glida undan hvarandra i det all lycka uppslukande konvenansens slaflif, hvari de båda voro inkastade. Hon visste, att i hennes sätt mot honom låg — mot hennes vilja — något kyligt, afvisande; hon sökte mildra det, men hon kunde det ej, det var den slöja, som hon måste kasta öfver sina varmaste, innerligaste känslor. Och han å sin sida syntes allt mera tyst och tilbakadragen; en osynlig mur hade rest sig mellan dem, snart skulle de vara lika långt skiljda åt, som om milslånga sträckor låge dem emellan. Det skulle gå med dem som med så många andra, ty »mötas och skiljas är lifvets gång», fast »skiljas och mötas är hoppets sång.» Skulle hon låta hoppet fullfölja sin sång? Eller skulle hon draga ett bredt streck öfver det sista årets ljufva och bittra dagar, stryka bort ur minnet alla de fina mjuka stämningar, som ännu dallrade inom henne, börja hvardagslifvet på fullt allvar, lefva blott för sitt arbete och för sin lilla klena syster, — aldrig mer öppna hjärtat för det ljufva, betagande medvetandet att vara älskad. — —

Ja, ja, bäst att vara klok. När man fyllt tjuguåtta år, är självständig och oberoende, hvarför då skapa sig oro och sorger? Oförståndiga hjärta, som ropar på kraf efter lycka? Hvar finnes väl lyckan? I drömmen? Kanske aldrig i verkligheten. — — Men ändå!

Halft omedvetet räckte hon ut handen efter tidningen och fördjupade sig åter i den lilla skissen. Hon kände sig ånyo genomträngd af den känsla af sällhet, som fyllde henne vid nedskrifvandet däraf.

Hon hade några dagar varit så nedstämd till mods, arbetet hade gått trögt, hon kände sig ensam, onyttig, missbelåten med sig själf, o. s. v. Men så sken solen upp en eftermiddag efter ett stridt vårregn, och Inez tog hastigt hatt och kappa på och skyndade allena ut på långpromenad utåt Sturevägen. Och plötsligt försvann allt vemod och all lifsleda: naturen talade sitt mäktiga språk om alltings förnyelse och uppståndelse, och hon gladde sig som ett barn åt de spirande blåsipporna, de svällande bladknopparna, åt den milda, fuktiga doften af gryende vår.

Vid hemkomsten satte hon sig genast ned vid skrifbordet och gaf luft åt sina tankar och känslor. Det var en helt enkel liten skildring af huru två hjärtan funnit hvarandra, men hon skref den under inspiration och med en exstatisk känsla af lycka, med tårade ögon och purprade kinder. Den var enkel och naturlig, men full af skär poesi, och hon kände med sig, att den hörde till det bästa hon skrifvit. Följande dag skickade hon den till en af morgontidningarna, och nu stod den redan här, var redan läst af många, kanske af honom, af honom, som — —

Som hon älskade ja, — men som ingenting vågade säga, ingenting bekänna med ord, fastän blickarna talat sitt rika språk. Och hvarför dröjde han då att tala? Jo därför, att han ännu ej var *färdig* med sin långa kurs, därför att det ännu återstod honom några få tentamina, och därför att hans stolthet förbjöd honom att binda henne — fri och oberoende — vid sig och sin ovissa framtid.

»Och i stället för att gripa lyckan, som ligger honom så nära, tiger han af hänsyn till konvenans och stolthet och alla dessa dumma gamla plägseder och bruk, hvilka förkväfva allt verk-

ligt och naturligt inom oss,» tänkte Inez med svidande hjärta.

»Månader och år skola släpa sig långsamt fram, vi bli allt längre åtskiljda med hvarje dag, och af mig blir det snart en gammal mö, en gammal blåstrumpa,» och därvid log hon halft vemodigt.

»Fröken Hanner, det är en herre, som vill tala vid fröken,» anmälde jungfrun, och samtidigt såg Inez i dörröppningen, bakom tjänarinnan, ett ansikte — *hans* ansikte.

Ej ett ord gick öfver Inez' läppar. Lugn och behärskad som hon annars alltid föreföll, kände hon sig nu som ett barn, ertappad på bar gärning. *Hvarför* kom han hit i dag, så tidigt — klockan var bestämdt ej mer än tolf — han, som helst undvek visiter och sade sig aldrig ha tid därmed?

Med ett par raska steg stod han midt i rummet, bugade sig käckt och dock vördnadsfullt, i det han tryckte hennes hand, som halft viljelöst lades i hans. Han såg så glad och strålande ut, hvad hade händt? Hade han lyckligt gått igenom en tentamen, eller hvad var det, som gaf honom detta friska, strålande utseende?

»Förlåt att jag kommer och stör så här tidigt, fröken Hanner, men jag ville så gärna vara riktigt självfvisk i dag och bara roa mig, och därför är jag nu här. Hvad säger ni om min syndabekännelse?»

Han höll fortfarande hennes händer i sina och betraktade henne med ögon, som glimmade af lycka och beundran.

»Jag säger, att ni är anspråkslös till er smak, och att det är riktigt uppfriskande höra, att ni för en gång tänker vara självfvisk. Då är ni ju riktigt sannt mänsklig?»

»Har ni någonsin tviflat på min mänsklighet?» utbrast han med ett klingande skratt, i det han släppte hennes hand och tog den erbjudna platsen midt emot henne vid skrifbordet.

»Ja, vet ni, det har jag verkligen gjort,» genmälde Inez och betraktade honom med en lugn, forskande blick; »jag har ibland trott, att ni var någon slags stoisk halfgud, hvilken med upphöjdt lugn och med väl behärskade lidelser såg ner på oss stackars dödliga, som sträfva och sucka och längta, men som dessvärre tidtals tillåta oss utbrott ömsom af sorg och vrede, ömsom af ömhet och kärlek.»

»Jag *tror* ni tänker vara riktigt stygg emot mig i dag, men ser ni, så lätt förstör ni inte mitt goda lynne. Om ni bara visste, hur jag gått och smågnolat för mig själf hela vägen hit; jag har gått liksom på gungande gräsmattor, och rundt omkring mig har det jublat och sjungit, att »nu är det vår!» Åh, det är härligt att lefva och att vara ung!»

Han lutade sig fram öfver skrifbordet, stödd mot armbågarna, och bara *såg* på henne.

Inez sänkte de mjuka, tunga ögonfransarna inför hans blick.

»Ni är er inte lik i dag,» bröt hon till slut tystnaden, i det hon ifrigt började plocka tillsammans de strödda pappersarken. »Sist vi träffades, var ni så dyster; i dag är ni glittande glad.»

»Ja, och vet ni, det är egentligen min gamla städerskas förtjänst.»

»Er städerskas —?»

»Ja, ty den hederliga gamla själen lät mig vänta en hel halftimme på min frukost i morse, och under den tiden hann jag studera tidningen, — från pärm till pärm höll jag på att säga. Och just så är det som en tidning bör läsas, det har jag kommit underfund med i dag, ej ett ögnande blott här och där, nej, där man minst anar det, kan man finna en äkta pärla, och en sådan har jag funnit i dag, så dyrbar att jag ej vet hur högt den skall skattas.»

Han hade rest sig upp och gått några slag af och an i rummet.

Nu stannade han plötsligt framför Inez.

»Ni skrifver ju ibland i den här tidningen?» Han drog hastigt upp den ur fickan.

»Ja, någon gång,» genmälde Inez sakta, medan färgen kom och gick på hennes kinder.

»Hurudan är egentligen er signatur, om man törs fråga?» fortsatte han med stigande ifver.

»Åh, det vet ni nog,» svarade Inez med ett litet förläget skratt. »Har ni ej reda på en så världsbrömd författarinnas signatur? *I. H—r*, skulle jag tro, att det är.»

»Men säg mig nu, fröken Hanner, kan det ej hända att ni någon enda gång tecknar er annorlunda, t. ex. »I—z» eller blott ett litet» — z»? Säg är det ej möjligt? »Han hade fattat hennes båda händer och såg henne nu forskande in i de djupblå ögonen. »Jo, jo, det kan ju hända någon gång,» framstammande Inez, medan hjärtat bultade med våldsamma slag. »Ja, jag visste det ju,» utbrast han jublande. »Jag kände igen er stil och edra tankar, fast ni aldrig förr yppat dem så för mig. Men säg mig nu också ärligt och öppet, menar ni verkligen allt hvad ni där säger, är det sannt, att ni känner och tänker allt, hvad ni där uttryckt så vackert och själfullt? Är det sannt, att —»

»Ja det är sannt,» utbrast hon med värme, i det hon frimodigt mötte hans kärleksfulla blickar. »Det är skrifvet under en af de lyckligaste stunderna i mitt lif och med hela min själ i hvarje ord däraf.»

»Och då älskar du mig således?» hviskade han, i det han ömt slöt henne i sina armar. »Du skänker mig din kärlek redan nu; jag som blott är en stackars studiosus utan något hus och hem att bjuda dig än på flere år. Kan jag väl taga emot din stora, härliga gåfva?»

»Försök,» sade hon skälmaktigt leende. —

»Och jag, som kämpat mig till självbehärskning och tänkte tvinga mig till tystnad, ända tills jag hade något att bjuda dig, jag, som med svidande hjärta tänkte vänta, tills —»

»*Vänta*, ja,» upprepade Inez, i det hon sakta lösgjorde sig ur hans armar. »*Vänta* tills vi båda stelnat i misstro till hvarandra, tills tusen missförstånd uppstått oss emellan — —»

»Ja, ja, du har så rätt, hjärtevän, men ser du jag *vågade* inte. Det var dina tankar och ord, som gåfvo mig mod, och som i dag ha gjort lifvet så ljust och gladt för mig. Hur skall jag kunna tacka dig nog?»

»Genom att göra mig så lycklig som jag hoppas och tror, att du det kan,» hviskade hon med fuktiga ögon.

»Du lilla »z», det blir visst ditt smeknamn,» skämtade han, »ser du, det hjälper ej att taga nya signaturer eller pseudonymer, man blir ändå genomskådad.» —

»Och gripen på bar gärning —»

»Just det ja, åtminstone när den angripande brukar ett skarpt synglas: *kärlekens* hoppfulla, genomträngande synglas.»

———*———

Konsten att möblera sitt hem.

En serie artiklar för Idun, utarbetade af fackmän.

(Forts.)

I medeltidsstaden, isynnerhet trähusen, kunde väl fönstren sitta mera tätt intill hvarandra, men på landet sattes de i envåningsbyggnaden uti taket, i flervåningshuset i sidoväggen, men med minsta möjliga antal och dimension. Ett annat skäl än det nyssnämnda var också glasets dyrhet, hvarför när den enskilda föredrog glas framför den primitiva träluckan, som antingen om den lämnades öppen, lät vind och väta ohämnade tränga in i rummet eller, sluten, utestängda allt ljus, han af sparsamhetsskäl måste känna sig manad att göra fönstren små. Lyset spred sig från spiseln, när denna aflöst stockelden midt på golfvet, och omkring denna samlade sig familjens medlemmar; men när man ville ha en rikare belysning, användes bloss, fästade i ringar vid väggarne, längre fram också öppna kronor eller kransar, nedhängande från taket.

Väggarne intogo stora ytor, och för att häfva deras enformighet försågos de antingen med målning eller, vanligare, med tapeter. Men icke såsom nu papperstapeter, som klistras fast vid väggen, utan tapeter i ordets tidigare mening, väfnader, hos oss kallade bonader, nedhängande från en vid taklisten eller längre ned anbragt stång, vid hvilken de voro fästade med ringar. Dessa bonader voro mer eller mindre konstrikt väfda eller sirade och slutade vanligen med en lång frans; de uppsattes och nedtogos när man ville, men begagnades knappt i hvardagslag.

Och möblerna? Nämna vi säng, bänkar, stolar, pallar, skåp, bord och kistor, så är medeltidens hela förråd af möbler uttömdt. Sängen hade man gärna isolerad antingen, när tillgång därtill fanns, i ett litet afskildt rum eller. om den stod i »stugan» d. v. s. dagliga rummet, omsluten af omhängen, nedfallande från ett sängtak, som åter hvilade på fyra sängstolpar. Man låg fullt afklädd. Sängens utstyrsel var för öfrigt i de förnämares hus mycket rik såväl med hänsyn till träarbetet som till sängkläderna. Dessa utgjordes af bolstrar och kuddar, lakan af linne och af skinn, olika slags väfda täcken eller skinnfällar. — Framför sängen lades en matta eller »fotkläde».

Bänken kunde efter råd och smak göras mer eller mindre kostbart utsirad, men dess form var och förblef densamma: en lådformig underdel, två vinkelrätt uppstigande, låga sidostycken och ett likaledes vinkelrätt, men högre ryggstycke, som slöt sig tätt intill väggen. — Att å en sådan sittbänk intaga en bekväm ställning var så godt som omöjligt, man måste i allmänhet sitta upprätt och den enda lindring, som den trötte eller svage kunde få, bereddes genom det flyttbara fyrkantiga hyende, som plägade finnas på bänken och kunde instickas mellan ryggen och det höga bakstycket, hvilket dessutom ofta hade framspringande ornament.

Medeltidens kärlek för färgprakt gör sannolikt att bänkarne ofta voro målade, och det alldeles släta sätet torde också ha varit betäckt med ett stycke tyg, ett bänkkläde, såsom det hette.

Stolar voro i ett medeltidshem en vida mindre viktig möbel än bänken. Af ålder hade husfadern sin plats i ett högsäte, som dock icke var fristående, utan bildade midtelpartiet af bänken på lång- eller kortsidan af rummet. I herrehus användes äfven stolar, hvilka voro förnämligare än de andra sittplatserna.

Dessa stolar, som till att börja med voro ganska enkla och lätta att flytta, blefvo med tiden allt större och kunde omsider icke betraktas såsom flyttbara föremål. De blefvo också alla dyrbarare och konstnärligare utsirade, såsom vi, hvad vårt fädernesland beträffar, kunna döma, icke af några bevarade exemplar, ty icke ett enda sådant finnes i behåll, men af afbildningarne å medeltidssigill.

Till förvarande af sin lösa egendom använde man kistor och skåp. Kistorna hade rektangulär botten och ingen annan inredning än en s. k. låddika (liten låda) framför öfre kanten af den ena gafveln. De voro målade eller försedda med sniderier samt merändels med starka, ofta konstrikt arbetade järnbeslag. — Men det var naturligtvis obekvämt att ha sina saker inlagda i en dylik kista, ur hvilken måste ibland urplockas allting, då något, som behöfde framtagas, hade råkat få sin plats på botten. När i gamla handlingar talas om »standekista», får väl detta förstås såsom en kista förfärdigad för att stå upprätt — och på detta sätt uppkom *skåpet*. Skåp, inbyggda i väggarne såsom nicsher, torde för resten ha varit en uråldrig uppfinning. Med tiden erhöllo skåpen mycket olika form och utstyrdes med det yppigaste snideri, fördeladt i olika fält. Bordet hörde icke till den ständiga inredningen, ej heller funnos den tiden i allmänhet bord afsedda för särskilda ändamål. För skifbordet fanns

ju föga användning och i dess ställe brukades ofta träskifvor, som höllos i sned riktning framför skrifvaren; den nedre kanten kunde sättas i hakar, anbragta längst fram å stolens armstöd, och den öfre kanten hölls upp med tillhjälp af snören, som voro fästade vid stolens rygg. — Matbordet framsattes vid måltiderna och torde i regeln ha varit helt enkelt, men betäckt med en duk. Denna var af olika beskaffenhet och finhet allt eftersom den var afsedd för herrskapets bord eller för tjänarnes. Utom den egentliga bordsduken begagnades äfven vid måltiden den s. k. knifvaduken, som användes dels såsom namnet antyder, för att torka knifvarne på, dels ock händerna under spisningen. För sistnämnda ändamål hade man ock det s. k. handaklädet att gemensamt begagnas efter den vid måltiden öfliga handtvättningen. — Till bordet hörde för öfrigt tallrikar, vanligen af trä, sedan af tenn, samt af enklaste beskaffenhet; den upphöjda kanten, hvarigenom spadet hindrades att rinna bort, förekom icke ens alltid. Vidare saltkar och bordsknifvar (ehuru vanligen hvarje gäst medförde och begagnade till ätningen sin egen arbetsknif), men först kanska långt fram i tiden gafflar.

Skedarne voro tidigt i förnäma hus af silfver, men annars vanligen af trä, de hade till att börja med formen af en rund kopp som fördes med handtaget till munnen och som man drack ur från sidan. Silfverskedar voro emellertid en sådan lyx, att förmodligen gästerna merändels medförde sin egen likasom knifven. — Med tiden stegrades emellertid lyxen så att en stor mängd bordskärl, främst olika slags bägare, voro af silfver.

Medan vi tala om hvad bordet angår, torde ock några ord böra ägnas åt den plats, där maten tillreddes, nämligen det antingen på nedra botten eller i en särskild byggnad förlagda, alltid mycket stora *köket*. Det anmärkningsvärdaste här var själfva härden, som vi ej få tänka oss alls på samma sätt inrättad som i närvarande tid. De gamles sätt att tända eldarne midt på golfvet torde åtminstone vid medeltidens slut ha varit tämligen öfvergifvet; något slags rökfång var anbragdt i väggen i samband med den murade spiseln, på hvilken elden tändes i hela eller afsågade stockar, upplagda å järnbockar. Ofver elden hängde kittlar och grytor på ifrån väggen utspringande järnstänger, för sådan mat som skulle kokas; för stekning användes dels panna (»bradpanna»), dels spett, dels halster och rist.

De mindre förnämliga folkklassernas bostäder voro naturligtvis ändå vida mera summariskt och anspråkslöst utrustade.

Den hufvudsakliga inredningen torde ha bestått af bänkar, på hvilka man kunde sitta om dagen, ligga om natten, samt ett groft tillyxadt bord och en eller annan kista eller väggskåp. När lösa stolar började begagnas, är ovisst, i simplare hus voro de säkert ytterst ovanliga vid medeltidens slut.

Det är redan antydt i det föregående och behöfver ej upprepas, att möbeltekniken i andra länder, i Frankrike, Flandern, Italien, äfven Tyskland, var vida högre utbildad än i Sverige under medeltiden d. v. s. gotikens period. Mästerliga prof af snickarens och träskulptörens konst finnas ännu i behåll och visa, att bestämda skiljaktigheter i nationel stil då hade utbildat sig.

Efter hand inträdde en stor förändring i boningsförhållandenas både yttre och inre anordning, ej blott å de stores slott, utan äfven i de de borgerliga hemmen, där mycket som förut varit en lyx, blef en vanlig bekvämlighet. Men om någon egentlig variation i möbleringen blef aldrig fråga, och ännu så långt fram i tiden som mot slutet af 1400-talet, när de franska konungarne förflyttade sig från ett af sina slott till ett annat, måste hela möbeluppsättningen också transporteras med dem.

Men omsider inbröt en ny tid. Renässansen, som omskapade allt, gjorde sig äfven gällande på det område, som här sysselsätter oss, och som sedan efterföljdes af de olika franska smak- och stilriktningar, hvilka än i dag gå igen och blifva föremål för val och smakpröfning i konsten att möblera sitt hem.

Från Iduns läsekrets.

Utmärkta herr redaktör!

Var så innerligt god och inte bryt af mig på midten något mer, ty då blir jag för grufligt ointressangt. Nog, om herr och fru publik är så innerligt god och håller till godo med mig »oafkortad.» Som *smakbit* duger jag bestämdt *icke!*

I brinnande brådska

med största högaktning
ödmjukligen
Lovisa Petterkvist.

Ur notisboken.

Kronprinsessan, som på grund af den i södra Europa rådande kalla väderleken under sistförflutna vecka ådragit sig en förkylning och till följd däraf några dagar varit sängliggande, är nu åter så pass återställd, att hon kunnat afresa från Venedig och nu inträffa i Karlsruhe.

*

Sveriges första kvinnliga juris licentiat. Juris licentiatexaman aflades i Upsala i måndags af filosofie och juris kandidaten Elsa Eschelsson, Stockholm.

*

Vårkapplöpningarna å Lindarängen, de numera så mycket gouterade, äga rum om söndag.

Teater och musik.

Vasateatern gaf i måndags afton för gles publik ett lustspel »Sköldpaddan» af *Leon Gandillot*. Det befanns vara — som redan författarens namn gaf anledning misstänka — en af dessa moderna franska faser i *deshabillé*, starkt bemängda med befängdt skrattretande upptåg och en obestidlig esprit, men kemiskt renade från allt pryderi, ja, den enklaste blygsamhet. Vi kunna tyvärr ej rekommendera produkten åt den goda familjepubliken.

Utförandet var ock ojämnt — starkt ansträngdt som sällskapet nu är genom samtidigt uppträdande på tvänne scener (Vasa- och Arenateatern), hade sekundakrafterna allt för långt fått framrycka. Två roller gjordes dock briljant, det måste erkännas: fröken *Borgströms* vidlyftiga unga fru Léonie och hr *V. Lundbergs* torrolige Briguet. Hade blott uppgiften varit något grand mer värdig!

»Bollhusteatern» i »Gamla Stockholm» på den nu pågående utställningen — se där den senaste originella nyheten från hufvudstadens teatervärld! Invigningen försiggick förliden vecka efter ett ålderdomligt tidsenligt program: först ett idylliskt »Herdespel», så en burlesk »skilsmässekomedi» från 1500-talet, benämnd »Snåljåp», till sist en kort italiensk balett »Scaramuzza». Det är Folkteaterns sujetter, som med lyckad tidsfärg och all önsklig verve utföra detta kulturhistoriskt intressanta lilla program, bearbetadt och iscensatt af hr E. Grandinson.

Det lär vara meningen att hädanefter å Bollhusteatern gifva en förmiddags- och en aftonföreställning, båda med korta program och endast 50 öres inträdesafgift. Idén är god och skall säkert af de utställningsbesökande omfattas med allt det intresse, som det originella företaget förtjänar. Vi torde nog ock få tillfälle att till detsamma återkomma.

Andra nordiska musikfesten äger rum den 4—10 instundande juni och torde varda den största musikfest, som någonsin hållits här i Stockholm. Vid densamma komma att gifvas trenne större och trenne mindre konserter. För de förra har en särskild musikhall, rymmande öfver 3,000 personer, uppförts å Fredrikshofs kaserngård emellan Storgatan och Linnégatan. De senare, som hufvudsakligen komma att upptaga kammarmusik, hållas i Musikaliska akademiens stora sal. Å programmen äro naturligen nordens förnämsta tonsättare representerade, liksom ock konserterna komma att ledas af de främsta musikanförarne inom de trenne skandinaviska länderna.

En afprofning af den stora konserthallen och dess akustik ägde rum i måndags afton för en inbjuden publik, som nära nog fyllde hallen, De utförda numren — Intermezzot ur »På Sicilien» och potpourri öfver »Faust», båda utförda af Göta lifgardes musikkår, Josephsons »Vårt land», sjunget af en manskör under ledning af dir. musius Hedenblad, solosång af fröken Sidner och hr Forsell, ett pianosolo af hr Stenhammar samt till slut »Ur svenska hjärtans djup», unisont föredragen af en blandad kör under hr Hedenblads ledning — ådagalade, att musikhallens akustik är ganska god.

Teater- och musikutställningens matinéer taga sin början om torsdag (Kristihimmelsfärdsdag), då k. hofkapellet i utställningens konsert- och teatersalong gifver en första symfonimatiné kl. 2 e. m. under förste hofkapellmästaren C. Nordqvists ledning.

Programmet upptager arbeten af A. Söderman, Beethoven och Bach samt solosång af hrr C. F. Lundqvist och Arvid Ödmann.

Vissnande minnen.

Af *Vera Vinge*.

3.

Blåsippan.

»I dag är det fem år, sedan lilla Lisa dog,» sade Nina Gran, som hade följt mig till järngrinden, hvilken från deras lilla trädgård förde ut på gatan.

Jag såg upp i hennes vackra tungsinta anlete. »Den femte juni, ja så var det ju.» Detta var visst mitt enda svar; men innerligare tryckte jag den hand, som jag redan fattat till afsked. Och troligen ansåg icke heller Nina det nödigt, att jag i ord gaf mitt deltagande tillkänna; ty hon visste, att hon ägde det. Ninas andra gäst för aftonen, och på hvars sällskap för hemfärden jag väntat, hade nu kommit fram till grinden. Hon kände intet om det förflutna och den döda, och detta kom oss att med endast dessa få ord vidröra ett ömt och vemodsfullt minne.

»Ja, godnatt, godnatt!» Nina nickade vänligt och återvände långsamt till verandan, medan vi, hennes båda gäster, aflägsnade oss. Då vi veko om hörnet, skymtade jag henne tankfull stående på sin trappa, utan att gifva akt på våra sista afskedsviftningar. Konturerna af hennes vackra, behagliga gestalt aftecknade sig skarpt mot aftonluften, och, sådan hon stod där, föreföll hon mig som en gripande bild af ensamheten. Mitt hjärta ömmade af den djupaste medkänsla för henne, och jag kände mig nästan frestad att ila tillbaka till henne. Men i detsamma trädde hennes mans resliga gestalt ut på verandan, och, innan de båda af buskagen doldes för mina blickar, såg jag honom gå fram till henne. — Å, hon var ju i själfva verket icke ensam! Det var jag, den kvarlämnade af en snart utdöd generation, som var ensam, och det var därför jag hade en sådan benägenhet att tro, att andra äfven kände sig så. Hon var ju en kvinna på blott några och trettio år, med en kärleksfull make och med tusen intressen i lifvet.

»Godnatt!» Det var mitt sällskap, som väckte mig ur min tankspriddhet; hon skulle vika af i detta hörn.

Jag var snart hemma, men jag var inte hågad att gå till sängs genast, utan satte mig vid det öppna fönstret och stirrade ut i den vackra sommarkvällen. Ninas sorgmodiga uttryck och det öfvergifna i hennes ställning kom åter för mig. Visst kände hon sig ensam, stackars Nina! En

SPISBRÖD, många sorter. Försändes öfver hela riket. Begär prislurant.
C. W. SCHUMACHER Kongl. hofleverantör. — 17 Norrlandsgatan 17, Stockholm.
CAKES futtt jämförliga med de engelska, fås hos de flesta specerihandlare i hufvudstaden. Försök!

mor, som blifvit barnlös, känner visserligen ensamhet midt uppe i den rikaste mångfald lifvet i öfrigt kan bjuda henne.

Det var Ninas man, jag af gammalt kände. Henne hade jag första gången sett den dag hon stod brud, och det var nu tolf år sedan. Jag minns, att hennes blotta åsyn då kom mig att anse Ivar Gran såsom en lyckans gunstling. Det var icke endast hennes fagra ungdomliga behag, som fängslade mig; det var framförallt hennes strålande uttryck af lycka, hennes friska hjärtevinnande leende, som intog mig.

En och annan gång fördes mina och de unga nygiftas vägar samman. Men de lefde midt uppe i lifvet, upptagna af nöjen och sällskapsplikter, och de kunde därför inte ägna sig så mycket åt den gamla tanten, som de möjligen skulle kunnat önska.

Efter några år blef Nina mindre fallen för nöjen och umgängelseslif; hon såg ofta trött ut, och då jag var i deras hem, föreföll det mig mången gång som förefunnes där någon brist, någon oförklarlig tomhet.

Till att börja med kände jag mig ängslig, att förhållandet mellan de båda makarne möjligen på något sätt blifvit störd, men jag lugnades snart i detta afseende. Han drogs mera in i sociala och offentliga värf, än hvad han skulle önskat, det kunde jag förstå. Men han var ju en verksamhetslysten, intelligent man i sina bästa år. Möjligen var det någon känsla af besvikenhet, som han ville söka ersättning för, och som på senare tider gifvit eggelse åt hans arbetsifver och ärelystnad. Nina å sin sida förrådde ofta ganska tydligt, att hon fann tiden en smula lång. — Så blef det mig klart, att det var barnet de längtade efter. — Men det kom inte.

På det femte året efter deras giftermål började Nina blifva klen och sjuklig. Hon blef tyst och missmodig, och det förekom mig som om allt det strålande och ungdomliga i hennes uttryck och person alldeles var borta och försvunnet. Men efter några månader fingo Ninas ögon ett egendomligt ljust och förväntansfullt uttryck, och snart kände man i luften den stämning af spänning och glad förbidan, som fyllde huset.

Hur väl minns jag icke Nina, då hon, med ett ansiktsuttryck som trodde hon knappast sina ögon, satt framför vaggan och betraktade det ljusletta lilla anlete, som stack fram mellan de hvita spetskantade kuddarna. Det var som om hon inte riktigt kunnat fatta, att detta lilla barn var hennes, *hennes!* Men då den lilla började röra på sig och slog upp ett par stora, dunkla, blåa ögon, då bröts förtrollningen, då blef Nina idel verksamhet och ömma omsorger.

Den lilla blåsippan — det binamn som en husets unga väninna, på grund af de stora egendomligt blå ögonen, en gång gifvit henne — växte och frodades, och det var som om en frisk fläkt med henne inkommit i hemmet. Men lilla Lisa var icke något lifligt barn: hon log sällan. Särskildt minnes jag den allvarsamma och begrundande min hon tog på sig, då hon kom under bar himmel, huru hon långa stunder kunde sitta och stirra upp i molnen liksom fängslades hennes uppmärksamhet af något, som vi andra icke kunde skönja. »Den lilla ser ut som kunde hon skåda rakt upp till änglarna,» hörde jag en gång Lisas unga svärmiska beundrarinna utbrista, då hon en stund gifvit akt på barnets tysta sätt att underhålla sig själft. Hennes anmärkning föreföll mig nästan sorgligt träffande, och jag såg, att Ninas blick för en liten stund blef allvarsam. Men i detsamma kom en jungfru ut med kaffebrickan. Den lillas ögon föllo på sockerskålen, och plötsligt fick hela hennes lilla person ett så ifrigt och jordiskt uttryck, att hennes mamma i en hast blef helt lugn och glädtig till sinnes.

Hvad far och mor voro stolta och sälla, när lilla Lisa tog sina första fjät. Nu först började fadern riktigt kunna förstå sig på henne; nu var hon ju blefven en »riktig liten människa», som kunde vara honom ett »riktigt» sällskap. Och, hade han än så brådt, nog måste han springa upp och öppna sin dörr, då han fick höra lillans små steg traska hän öfver salongsgolfvet i riktning mot hans rum.

Då lilla Lisa nyss fyllt två år, mötte jag en dag Ivar Gran, när han gick till sitt arbete. Han såg så upprörd och förstörd ut. Lisa var farligt insjuknad, upplyste han helt kort. Efter endast två dagars sjukdom liknade lilla Lisas trötta ögon en vissnad blåsippa. De tycktes längta att sluta sig, och då aftonen började falla på, befriade sig hennes lilla barnasjäl ifrån jordelifvets lidanden och flydde upp i den himmel, i hvilken hennes blick så förväntansfullt brukat förlora sig.

De stackars föräldrarna voro alldeles förkrossade och nedböjda. En kväll på senhösten fann jag dem båda i den tomma barnkammaren, rufvande öfver sin sorg. Nina berättade under tårar några af de små drag af lilla Lisa, hvilka hon brukade att finna en tröst uti att draga sig till minnes.

»Vi hade varit bra mycket lyckligare, kära tant, om vi aldrig fått något barn,» sade Ivar och reste sig med en suck. »Hennes små traskande steg genljuda i mitt hjärta, hvar gång jag sätter mig vid mitt skrifbord, och ibland måste jag rusa till mitt ämbetsrum, om jag skall kunna uträtta något.»

»O nej,» sade Nina med en exalterad blick, »icke ens om det gällde att känna sorgen och saknaden efter henne fördubblad, ville jag ha försakat lyckan att ha ägt lilla Lisa.»

Småningom hade tiden dock tagit ut sin rätt. Numera nämndes lilla Lisas namn blott sällan. Men den lilla hade visserligen haft en mission att fylla i jordelifet. Hon hade fastare tillknutit hjärtebandet mellan två makar, hvilka omedevetet börjat aflägsna sig från hvarandra och kanske slutat med att gå upp i världskärlek och äregirighet. — Lisas död hade endast gjort bandet mellan dem fastare, fördjupat deras inbördes kärlek, vidgat deras hjärtan och gjort dem till de stilla, begrundande, varmhjärtade och sanna människokvänner de voro.

Innehållsförteckning.

Aurore Ingelotz; af *Mathilda Roos.* (Med porträtt.) — I blomstergården; poem af *Charlotte Lindholm.* — Kvinnofrågan vid 1897 års riksdag. — I Stockholm; små utställningsfunderingar och litet annat smått och godt, för Idun af *Lovisa Petterkvist.* — Från våra svenska sjuksköterskor i Athen — »Hvad jag mins om kung Oscar». — »Damernas skald»: porträtt och själfbiografi af *Daniel Fallström.* — Under signatur; skiss af *E—y.* — Konsten att möblera sitt hem; en serie artiklar för Idun, utarbetade af fackmän. (Forts.) — Från Iduns läsekrets. — Teater och musik. — Ur notisboken. — Vissnande minnen; af *Vera Vinge.* — 3: Blåsippan. — Tidsfördrif.

Tandläkare dr Geo. Forssmans Tandpulver, två slag, **Tandpasta, Tandtinktur** nya präparat för tändernas vård: finnas å de flesta apotek, i parfymaffärer och hos handlande. Partiförsäljning för Sverige hos **Bendix, Josephson & C:o,** 11 Regeringsgatan Stockholm,

Tidsfördrif.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Charad.

Om man som »Enoch» kunde fara,
mitt *första* ej på jorden fanns,
mitt *andra* synes nyttigt vara,
då flickan kommer ur en dans.
Mitt *hela* är, som hvar man vet,
en del af prästens rättighet.

Logogryf.

Blott en »fördetting« är mitt hela
Och har fått dela dessas lott
Att först en viktig rol få spela
Samt vara älskad utan mått,
Men dock för en rival förskjutas,
När *den* blef dyrkans föremål,
Och kanske se sin bana slutas,
Om ej med svärd, helt visst å bål.
Mitt hela kunde icke skryta
Med samma härdighet och glans
Som efterträdarn — skön till yta —
Och därför blef ock segern hans.

Bland gåtors tal man först här finna kan
En nutidssport för kvinna som för man.
Därtill ett bihang kunna vi prestera,
Som nog kan sportens nöje komplettera.
Hvad många nog blott för sitt nöje göra,
Och hvad de då helt säkert med sig föra.
En väldig makt en gång uti vårt land.
Hvad som gör hvitt af svart. En snillrik man ibland.
Hvad oss till nytta är, men till fördärf också.
Hvad kan man kalla den, som icke har ett strå?
Ett djur i bibeln nämndt. Ett kunganamn i Nord.
Nu kan det vara nog med stafvelser och ord.

Gammal dam.

Länkgåta.

Jorden rundt på åttio dar
Idealet för mig var.

Hvad själf jag fick tillreda:
Hvad jag gaf flickan när jag for;
Hvad jag i hamnen stundom fick;
Hvad lifvet tog af salig mor;
Plus *a* en stad där far min bor.

Pirfvel.

Geografisk gåta.

En flod i Tyskland.
En flod i Spanien.
En stad i Tyskland.
En stad i Danmark.
En flod i Frankrike.
En stad i Schweiz.
En stad i Tyskland.

Äro de rätta orden funna, bilda begynnelsebokstäfverna namn på en socken i Sverige och slutbokstäfverna namn på en stad i Sverige.

Femkantgåta.
(Palindrom)

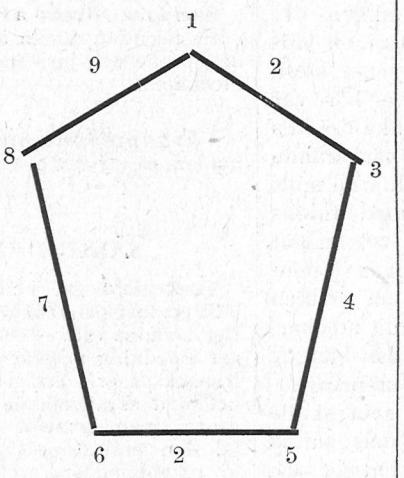

Orden beteckna:

1, 2, 3 = Bindämne.
3, 4, 5 = Födoämne.
5, 2, 6 = Engelsk titel
6, 7, 8 = Hvad ginaste vägen oftast är.
8, 9, 1 = Del af ett fartyg.
1, 9, 8 = Rotfrukt.
8, 7, 6 = Kärl.
6, 2, 5 = Födoämne.
5, 4, 3 = Pronomen.
3, 2, 1 = Längdmått.

Moster Lisa.

Prokop.

1—5 = angenämt tidsfördrif.
2—5 = höra till växtvärldens »ädlingar»;
3—5 = kärl;
4—5 = rymdmått.

Ellie.

Sifferlogogryf.

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 = stad i Europa;
1, 6, 3, 4 = mansnamn;
9, 3, 4, 7 = stad i Sverige;
4, 3, 5, 7 = fruntimmersnamn;
8, 7, 5, 1 = del af fartyg;
1, 4, 3, 5, 7 = stad i Europa;
4, 3, 5 = blomma;
8, 7, 1 = näringsmedel;
6, 3, 5, 1, 7 = sjukdom.

»*Folifåsa*».

Lösningar.

Logogryfen: Vårbrytning: ny, våt, trång, vig, tång, våg, båt, bår, gråt, tår, bryr, by, ting, tvi (!), tig (!), gryn, tyg, rå, grin, ring, rån, byrå, vin, våning, tvång, bryn, vyn, nig (!), tån.

Springaregåtan. »Många bäckar små göra en stor å.»

Kapselgåtan: Grenna, Åmål, Leksand, Säter, Malung, Grangärdet, Falun, Norge, Kreta, Paris, Danmark, Trosa, Harnäs, Orsa. Mora, Korsnäs, Lund, Vasa, Rom, Neapel, Trosa, Medevi, Gefle, Athen.

Namngåtan: Kleopatra, Rafael, Eleasar, Armida, Dag, Agata, Tage, Georgina, Narcissus.

Mosaiken:

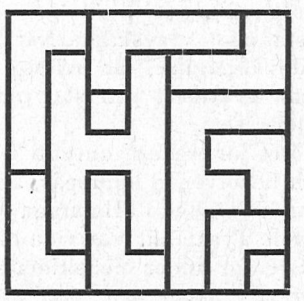

Gymnastik- och Velocipedkostymer
* * **Strumpor, Tröjor, Kalsonger etc.** * *

NYA TRIKÅFABRIKEN * VALDEMAR NIELSEN * VARUMÄRKE. STOCKHOLM.

* **Extra beställningar & reparationer.** * **Vidstickningar.** *
Från fabriken **Bryggaregatan 3,** 1 tr. upp,
andra huset från Drottninggatan.